

Kiinan Ruhrin uusi tuleminen

Koillis-Kiina on pitkään näytellyt merkityksellistä roolia Kiinan taloudellisessa ja poliittisessa historiassa. Viime vuosisadan alussa alue tunnettiin koko Kiinaa hallinneen mantsu-dynastian kotina, Mantsuriana.

– Vaikka alue ei vielä tuolloin ollut teollisesti tärkeä, sen strateginen merkitys Korean ja Venäjän vastaisena rajavyöhykkeenä oli huomattava, kertoo lähetystöneuvos ja Kiinan asiantuntija **Annikki Arponen** ulkoasiainministeriöstä.

– Mitä tulee luonnonvaroihin, koillisissa maakunnissa ovat aina sijainneet maan suurimmat pitkää kuitupuuta kasvavat metsät. Myös kaivostoiminnalla on alueella pitkät perinteet.

Ensimmäiset talous- ja teollisuuskeskukset kehittyivät muutamaan suureen kaupunkiin, kuten Harbiniin ja Shenjangiin, erityisesti japanilaisten investointeina aina mantsu-dynastian ajoilta saakka.

Koillis-Kiinan luonnonvarat houkuttelivat japanilaiset lopulta Mantsurian miehitykseen 1930-luvulla. Arposen mukaan metsät, kaivokset ja japanilaisten luoma teollinen infrastruktuuri loivat pohjan, jonka avulla alueesta kehiti-

Koillis-Kiina oli pitkään maan teollinen selkäranka. Nyt sinne investoidaan jälleen. Suomalaisyrittäjien kannattaa harkita Mantsuria toimintakohteenaan.

tyi myöhemmin Kiinan kansantasavallan ajan ”Ruhr”, teollistumisen moottori.

Aina 1980-luvulle saakka Liaoningin, Jilin ja Heilongjiangin maakuntien raskas teollisuus muodosti osan Kiinan kansallisuusmaisuudesta.

Siinä missä Etelä-Kiinan tehtaissa tehtiin halpatyövoimalla lenkkitosuja, T-paitoja ja leluja lähinnä vietiin, Koillis-Kiinan teräs-, paperi- ja autotehtaissa korostui tietotaito, insinööriosaminen ja kotimarkkinoiden palvelu.

Kiinan talouden avautumisen seurauksena muut kasvukeskukset painoivat kuitenkin ohi, ja Koillis-Kiinan teollisuuskeskus painui vähitellen unholaan. Alueen osuus Kiinan BKT:sta

on laskenut huippuvuosien 17 prosentista nykyiseen alle yhdeksään.

Kiinan neljäs kasvukeskus?

Viime vuosina Koillis-Kiina on elänyt uutta nousukautta. Alueen bruttokansantuote on kasvanut Kiinan keskiarvoa nopeammin, samoin 100-miljoonaisen väestön ostovoima.

Mantsurian uuden tuleamisen taustalla on Kiinan hallinnon vahva tuki, jolla vanhan teollisuusalueen rappeutuminen on saatu kääntymään uuteen alkuun. Ulkoasiainsihteri **Teemu Turusella** on Pekingin suurlähetystössä ollut näköalapaikka maakunnan viimeisimpiin vaiheisiin.

– Muutos lähti käyntiin vuonna 2004, kun Kiinan johto nosti ▶▶

*Viime vuosina
Koillis-
Kiina on
elänyt uutta
nousukautta.*

Koillis-Kiinan elvyttämisen yhdeksi kansakunnan prioriteetiksi ja julkisti Revitalization of Northeast -strategian, Turunen kertoo.

Shanghaiin, Helmijoen suiston sekä Pekingin ja Tianjinin alueiden lisäksi Kiina tarvitsee uusia talouden moottoreita. Koillis-Kiinaa vastaavia alueellisia kehityssuunnitelmia Kiinalla on myös läntisten provinssien ja Keski-Kiinan provinssien suhteen. Näistä lupaavimpana näytättyy Chengdun ja Chongqingin kaupunkien tienoo.

Vuonna 2005 Koillis-Kiinan elinvoimaisuutta ajamaan perustettiin itsensä pääministeri Wen Jiabaon vetämä johtoryhmä, ja uusimmassa viisivuotissuunnitelmassa (2006–2010) Koillis-Kiinan kehittämiselle luotiin tarkemmat tavoitteet. Seuraavien 10–15 vuoden aikana Koillis-Kiinan pitäisi nousta Kiinan neljänneksi talouden kasvukeskukseksi.

Keskusjohdon suuret suunnitelmat

Suurilla linjoilla Koillis-Kiinan uudistamissuunnitelmat seurailevat koko Kiinan talouden rakennemuutosta. Viisivuotissuunnitelmassa pyritään raskaasta teollisuudesta palveluiden kehittämiseen, kookomateollisuudesta omiin innovaatioihin, julkisen sektorin toiminnasta yksityiseen yrittämiseen ja holtittomasta kulluttamisesta kestävämpään kehitykseen.

Näillä peruskonsepteilla tavoitellaan Koillis-Kiinan BKT per capitaan kaksinkertaistamista välillä 2002–2010. Koillis-Kiinan suunnitelmissa tietenkään ei ole otettu huomioon nykyistä talouden alamäkeä, jonka vaikutukset koko Kiinan talouteen tulevat olemaan merkittävät.

Viisivuotissuunnitelmassa korostuu Koillis-Kiinan julkisen sektorin BKT-osuuden merkittävä vähentäminen. Tavoitteen mukaan yksityisen yritteliäisyyden pitäisi muodostaa 48 prosenttia Koillis-Kiinan BKT:sta vuoteen 2010 mennessä. Vuonna 2005 se oli 36 prosenttia.

Revitalization of Northeast -strategiassa tarkennettiin Koillis-Kiinan teollisuuden painopistealoja. Kiinan muiden kasvukeskusten tuotanto on ollut liian riippuvaista ulkomaisista komponenteista ja varusteista, joten koillisen teollisuutta pyritään valjastamaan erityisesti tähän tarpeeseen, ulkomaista laiteriippuvuutta

Koillis-Kiinassa toimii edelleen neljäsosa Kiinan autoteollisuudesta, kolmasosa laivanrakennusteollisuudesta ja neljäsosa öljynjalostusteollisuudesta.

Koillisen metsät tuottavat puolet Kiinan puutavarasta, ja sen öljylähteistä pumpataan kolmasosa Kiinan raakaöljystä.

Alueen energiapotentiaalista kertoo se, että Kiinan suurin öljy-yhtiö PetroChina ilmoitti elokuussa 2008 investoivansa vuoteen 2020 mennessä 10 miljardia juania Koillis-Kiinan energiaratkaisuihin, muun muassa tuulivoimaan, biopolttoainesiin, polttoliuseeseen, metaaniin ja geotermiseen energiaan.

Näiden lisäksi keskusjohto tukee alueen perinteistä vahvaa asemaa maataloustuotteissa.

vähentämään. Lisäksi Koillis-Kiinan potentiaalia energiantuotannossa ja raaka-aineiden lähteenä vahvistetaan.

Kiinan ulkomaankaupassa Koillis-Kiinan merkitys on mitätön neljä prosenttia kokonaisuudesta. Ulkomaisista investoinneista valtaosa suuntautuu itärannikolle.

Koillis-Kiina pyrkii pääsemään mukaan kisaan investoinneista parantamalla ulkomaisten yritysten liiketoimintaedellytyksiä. Tavoite on vahvistaa alueellista yhteistyötä ja karsia hallinnollisia vaatiimuksia.

Turunen huomauttaa, että viisivuotishjelmassa kuitenkin korostetaan kansainvälisesti kilpailukykyisten uusien kiinalaisten yritysten esiinmarssia sekä kiinalaisten innovaatioiden kehittämistä.

– Selvää on, että valintatilanteessa Kiina suosii kiinalaisia ratkaisuja. Suomalaisen yritysten kannalta se tarkoittaa

sitä, että jos et osaa tehdä mitään muuta kuin mitä kiinalaiset jo osaavat, turha vaivautua Koillis-Kiinaan asti, hän arvioi.

Koillis-Kiina, Suomi ja SWOT

Koillis-Kiinan merkitystä pohtiessa kannattaa pitää mielessä Kiinan talouden koko ja maantieteellisen alueen laajuus. Kilpailu itärannikon kasvukeskuksien liepeillä on todella kovaa, joten useat ulkomaalaiset yritykset ovat siirtyneet hakemaan uusia kasvumahdollisuuksia vähemmän tunnetuilta alueilta.

Suomalaisten yritysten kannalta Koillis-Kiina tarjoaa paljon mahdollisuuksia.

– Yli 100 miljoonan ihmisen markkina-alueella on hyvin samanlaiset ilmastotolosuhteet kuin Suomessa. Alueen väestön ostovoima on viimeisten vuosien aikana noussut selvästi ja liiketoimintatiedellytykset parantuneet. Ja mikä tär-

Kuva: Kuvaörssi/Aupiterimages

keintä, Kiinan keskusjohto on toistuvasti antanut tukensa Koillis-Kiinan taloudelliselle kehitykselle. Koillisten provinssin johtajilla on suuret paineet osoittaa pystyvänsä nostamaan Mantsuria takaisin maailmankartalle, Turunen luettelee.

Arponen muistuttaa, että järkevä sijoittaja tuntee ja tunnustaa alueen riskit. Monissa alueen kaupungeissa viranomaisilla on vaikeuksia perusjärjestyksen ylläpidossa ja rikollisuus rehottaa. Lisäksi aluetta vaivaavat edelleen saaste- ja muut ympäristöongelmat.

Monikansallisilla suuryritysten turvana on koko ja suhdeverkosto, joka asettaa ne tavallaan näiden ongelmien yläpuolelle. Pk-yrityksillä tällaisia resursseja ei ole.

Paikallistuntemus olisi äärimmäisen tärkeää niin kuin myös vertaistuki muilta suomalaisilta yrityksiltä. Alueelle kannataisi yrittää saada jalansijaa yritysryhmän voimin, sillä yksin pärjääminen tuottaa vaikeuksia. Myös kulttuurin ja kielitaidon tarve korostuu perinteisesti kotimarkkinoita palvelleessa Koillis-Kiinassa.

Koillis-Kiinan vaikeutena on se, että kriittinen päänavaus on tekemättä.

– Pienimuotoisia projekteja alueella on kyllä tehty, muun muassa metsätilojen ja kaukolämpöpilottihankkeiden muodossa, mutta suuret teollisuusinvestoinnit, kuten Stora Enson, UPM:n ja Metson tehtaat ovat suuntautuneet etelään.

Järkevä sijoittaja tuntee ja tunnustaa alueen riskit.

Ne eivät valtion apua enää tarvitse. Pk-yritykset sen sijaan etsivät parhaita paikkoja edelleen ja tarvitsevat tähän UM:n ja TEM:in vetoapua, Arponen pohtii.

Laaja selvitys talousprofiilista

Keskeinen avun muoto ovat ministeriöiden järjestämät yritysmatkat.

– Työ- ja elinkeinoministeriön touko-kesäkuussa järjestettävä Koillis-Kiinan matka on osa jo vuonna 2005 alkunutta ministeriön Koillis-Kiina-projektia, toteaa erityisasiantuntija Merja Lähtilä TEM:stä.

– Projekti alkoi, kun todettiin, että suomalaiset eivät tunne aluetta ja sen mahdollisuuksia. Myöskään koilliskiinalaiset eivät tunne Suomea, huolimatta korkeatasoisten delegaatioiden Suomen vierailuista.

Kauppa- ja teollisuusministeriö (KTM) päätti selvittää Koillis-Kiinan potentiaalia useamman toimialan kattavalla laajalla selvityksellä. Tästä syystä selvitys ei anna ratkaisuja yksittäisille yrityksille vaan tekee yhteenvetoa alueen talousprofiilista yleisellä tasolla. Koillis-Kiinan kolme maakuntaa käsittävän selvityksen teki Ph.D Erlin Yang avustajineen China Tekwaysta.

Ensi vaiheessa tutustuttiin Liäoningin maakuntaan. Siitä saatujen ▶▶

myönteisten kokemusten jälkeen työ laajennettiin kattamaan lisäksi Jilinin ja Heilongjiangin.

– Ensimmäinen selvitys herätti siinä määrin kiinnostusta Kiinassa, että vain kuukautta Liaoningin viranomaisten informoimisesta heidän delegaationsa saapui Suomeen, Lättilä kertoo.

Delegaatiolle järjestettiin promootiotilaisuus ja workshop, johon ministeriö oli kutsunut viisi suomalaista, lähinnä ympäristöalan yritystä esittelemään tuotteitaan ja toimintaansa. Osa yrityksistä toimi jo Kiinassa ja muilla arvioitiin olevan hyvät valmiudet yhteistyön aloittamiseen. Tilaisuus oli erittäin onnistunut. Ympäristö on aihe, joka kiinnostaa kiinalaisia ja on hyvin ajankohtainen.

Tämän vuoksi KTM:n johdolla järjestettiin suomalaiselle yritysdelegaatiolle mahdollisuus esitellä itsensä ja tutustua Liaoningin maakunnan mahdollisuuksiin syksyllä 2006. Matkan aikana järjestettiin seminaari- ja match making -tilaisuudet sekä yrityskäyntejä sekä Shenyangissa että Dalianissa.

– Kaiken kaikkiaan tämä malli – ensin tiivis selvitys faktoista, sitten kiinalais-

Jätteen syväkeräysjärjestelmiin erikoistunut Molok Oy ja lastinkäsittelylaitteiden toimittaja Hiab, jotka toimivat yhdessä Kiinaan markkinoille, tekivät kotiläksyt perusteellisesti. Molemmat esittelivät Suomessa vierailulle kiinalaisdelegaatiolle tuotteensa.

Hiabin edustajat tekivät myös alustavan matkan Liaoningiin ja kutsuivat ympäristöalan viranomaiset Shenyangin seminaariin. Hiab vakuutti päättäjät tuotteellaan, hyödynsi delegaatiomatalla saamaansa positiivista palautetta ja pääsi seuraavaan vaiheeseen – tarjouksen tekoon ja projektin toteutukseen.

Molok Oy ja Hiab olivat myöhemmin mukana huolehtimassa Pekingin Olympialaisten siisteydestä. Molok on kyennyt avaamaan markkinat useissa muissa Kiinan suurkaupungeissa, ja Hiab on vakiinnuttanut asemansa Kiinan johtavana ulkomaisena kuorma-autonosturitoimittajana.

ten vierailu Suomeen, jota seuraa vastavuoroinen vierailu Kiinaan – tuntui toimivan niin hyvin ja tuottavan tuloksia, että sitä mallia toteutetaan myös muiden Koillis-Kiinan provinssien kohdalla, Lättilä toteaa.

Yritysmatka kesällä 2009

Selvityksen toinen, Jiliniä ja Heilongjiangia koskeva osuus valmistui keväällä 2008. TEM olisi halunnut hyödyntää selvitystyötä samalla tavalla kuin ensimmäistä osaa, mutta Kiinan vuoden 2008 tapahtumat tulivat väliin. Jo keväällä kiinalaisten virkamiesten matkat olivat jäissä maanjäristyksen vuoksi, sitten tuli olympialaiset ja vuoden lopulla finanssikriisi, jotka kaikki estivät Suomeen suuntautuvat delegaatiomatkat.

Nyt yritetään uudestaan.

– Koillis-Kiinan edustajat on kutsuttu keväällä esittäytymään suomalaisen elinkeinoelämän edustajille, ja touko-kesäkuussa Suomesta lähtee kansliapäällikkö **Erkki Virtasen** johtama yritysdelegaatio Kiinaan, Lättilä kertoo.

Matka on suunnattu ensisijaisesti energia- ja ympäristöalojen, elintarvike-, elintarviketurvallisuuden, metsä- ja maatalouskone- sekä metsänhoitosektoreiden yrityksille. FECC:in (Finnish Environmental Cluster for China) toivomuksesta matka on sijoitettu osumaan yksiin Pekingissä järjestettävien laajojen CIEPEC-ympäristömessujen kanssa, joissa FECC on mukana.

Osallistujille on tarjolla kaksi ohjelmavaihtoehtoa: molemmat sisältävät Harbinin ja Changchunin. Lisäksi voi-

daan valita Shenyang tai vaihtoehtoisesti lentää suoraan Pekingiin, jossa jää enemmän aikaa omiin tapaamisiin tai ympäristömessuihin tutustumiseen. Kotimatkalle lähdetään Pekingistä.

Viikon mittaisella matkalla on tarkoitus järjestää kullakin paikkakunnalla yhteinen Suomi-teemainen promootiopahtuma, minkä jälkeen yritykset esittelevät omia tuotteitaan ja palveluitaan.

Nämä esittelyt on jaettu toimialakohtaisiksi miniseminaareiksi. Jokaiselle yritykselle järjestetään kullakin paikkakunnalla lisäksi 3–4 mahdollisen kiinalaisen partnerin kanssa match making -tapaamiset. Mukana ohjelmassa on myös yrityskäyntejä.

Lättilän mukaan matkalla on kahdenlaisia tavoitteita. Ensinnäkin virkamiesyhteistyötä halutaan tiivistää, jotta suomalaiset yritykset voisivat odottaa tukea paikallisilta viranomaisilta. Toisena tavoitteena on auttaa suomalaisia yrityksiä luomaan kontakteja kiinalaisiin yrityksiin ja tutustumaan toimintaympäristöön.

Harri Kilpi, Teemu Turunen

TEM:n yritysdelegaatio vierailee Koillis-Kiinassa 30.5.–7.6.2009. Seminaarit, yrityskäynnit ja match making -tapaamiset tapahtuvat Changchunin ja Harbinin kaupungeissa. Matkan käytännön järjestelyjä hoitaa China Tekway Ltd Oy. Ilmoittautuminen 4.3.2009 mennessä.

Lisätietoja antavat: Erlin Yang, China Tekway Oy, puh. (09) 6969 2048 tai erlin.yang@chinatekway.com sekä Merja Lättilä, TEM, puh. 010 606 2123 tai merja.lattila@tem.fi